

บทที่ 3

อุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย

3.1 ประวัติความเป็นมาของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

สิ่งทอมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนไทยมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ในทุกภูมิภาค ทุกส่วนของประเทศ การผลิต และการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ล้วนเป็นส่วนสำคัญของชีวิตคนไทย ทั้งในด้านของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต กิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต การทอผ้า ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ถ่ายทอดศิลปะอันงดงามและทักษะอันทรงคุณค่า จากชนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง สืบต่อกันมาจากรอดีตถึงปัจจุบัน

ในสมัยกรุงสุโขทัย การทำด้าย การทอผ้า จะมีขึ้นเพื่อใช้สอยสำหรับตนเองและครัวเรือน ถ้ามีเหลือจากนั้นก็อาจนำออกแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายกันในหมู่บ้านท้องถิ่น และเพื่อนบ้านใกล้เคียง จึงยังไม่มีแหล่งใดที่ผลิตออกมาเป็นจำนวนมากขนาดส่งออกขายนอกประเทศได้ ส่วนผ้าที่มีคุณภาพสูง ลวดลายซับซ้อนหรือทำจากวัสดุพิเศษประเภทไหม จะนำเข้ามาจากประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะจาก จีน อินเดีย และเปอร์เซีย โดยใช้กันในราชสำนักและเหล่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่

ต่อมาเมื่อคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางการค้าและการทูตบ่อยครั้งขึ้นกับประเทศในทวีปเอเชียและยุโรป จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะด้านศิลปะและวัฒนธรรม นอกจากนั้นแนวคิดอิทธิพลจากทางตะวันตก ทำให้คนไทยเริ่มมีรสนิยมต้องการแสวงหา วิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการสินค้าหลากหลายชนิด โดยเฉพาะที่ต้องใช้ประจำวัน เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม จึงมีการซื้อขายวัตถุดิบและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอเช่น พวกฝ้าย ไหม อย่างเฟื่องฟู

ครั้นมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปประเทศในหลายๆด้าน มีการเรียนรู้และติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้น มีผลทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาสู่สังคมไทยมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลต่อๆมาก็สนับสนุนให้ผู้คนในเมืองหลวงแต่งกายดังเช่นที่นิยมกันในประเทศตะวันตก จึงส่งผลให้เกิดร้านขายผ้าและร้านตัดเย็บเสื้อผ้าขึ้นหลายแห่ง เพื่อสนองต่อความต้องการของกลุ่มชนชั้นสูงและบรรดาขุนนาง

อย่างไรก็ตามตลอดเวลาเหล่านี้กิจกรรมการผลิตส่วนใหญ่ของสิ่งทอ ก็ยังคงสภาพเพียงอุตสาหกรรมในครัวเรือน ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงให้ความสนใจพระทัยสนับสนุนการเลี้ยงไหม โดยในปี พ.ศ. 2444¹ กระทรวงเกษตรราธิการได้จ้างผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่นมาช่วยทำการทดลองการทำสวนหม่อนเลี้ยงไหม และในปี พ.ศ. 2452 ได้ทรงจัดตั้งกรมช่างไหมขึ้น เพื่อดูแลฝึกหัดการทอผ้าไหมในโรงเรียนช่างทอไหมในกรุงเทพฯ และภาคอีสาน

การทอผ้าด้วยเครื่องจักรของประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ประมาณปี พ.ศ. 2465 - 2468² หลังจากที่ประเทศไทยเริ่มมีไฟฟ้าใช้ในปี พ.ศ. 2432 โดยชาวจีนจากเมืองเชียงไฮ้ นำเครื่องจักรทอผ้าแบบกึ่งกระทงเข้ามาใช้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 กระทรวงกลาโหมได้จัดตั้งโรงงานฝ้ายสยามขึ้น โดยได้นำเครื่องจักรทอผ้า เครื่องทำสำลี เข้ามานผลิตผ้าและสำลีสำหรับใช้ในราชการทหาร ด้วยเหตุผลเพื่อความมั่นคงของประเทศ

สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยที่ผลิตโดยภาคเอกชน เริ่มต้นอย่างจริงจังโดยในปี พ.ศ. 2489³ โรงงานปั่นด้ายแบบสมัยใหม่ของเอกชนแห่งแรกจึงเปิดดำเนินการขึ้น โดยโรงงานแห่งนี้มีชาวไทยเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีจำนวนแกนปั่นด้าย 3,600 แกน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งก็เพื่อบรรเทาความขาดแคลนผลิตภัณฑ์สิ่งทออันเป็นผลสืบเนื่องจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังจากปี พ.ศ. 2489 อุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานปั่นด้ายที่ใช้เครื่องจักรได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จำนวนแกนปั่นด้ายเพิ่มขึ้นจาก ประมาณ 4,000 แกน ในปี พ.ศ. 2489 เป็น 43,000 แกนในปี พ.ศ. 2495 แต่อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2498 - 2502 การผลิตสิ่งทอได้ประสบกับภาวะชะงักงัน เนื่องจากมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำจากฝ้ายราคาถูกจากประเทศปากีสถาน ราคาของเส้นใยฝ้ายที่นำเข้าถูกกว่าเส้นใยที่ผลิตภายในประเทศ ถึงร้อยละ 25 - 30 ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากประเทศปากีสถานทำการทุ่มตลาด ผลจากการทุ่มตลาดดังกล่าวทำให้โรงงานของไทย ต้องล้มละลายและปิดกิจการลงเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลในสมัย

¹ ธนพ บุญญาพัฒนากุล. "ความสามารถในการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย", วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541, หน้า 23

² ศุภช คุภชลาศัย, สู่ทางและโอกาสส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ (กรุงเทพฯ : ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พฤศจิกายน 2539), หน้า 1-2

³ ศุภช คุภชลาศัย, อุตสาหกรรมสิ่งทอไทย : โครงสร้างและนโยบายของรัฐ (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2535), หน้า 1 - 2

นั้นได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนและได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดพิภดศุลกากรขาเข้าที่คุ้มครอง อุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวส่งผลให้มีนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นโรงงานสิ่งทอที่เคยปิดกิจการเนื่องจากการท่วมตลาดของประเทศปากีสถาน ก็สามารถกลับมาเปิดกิจการใหม่ได้

ในปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า โดยมีอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นตัวนำในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้บริษัทชาวต่างประเทศมีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยเฉพาะนักลงทุนชาวญี่ปุ่น อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยในขณะนั้นจึงมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทำให้มีการขยายโรงงานและการผลิตอย่างมากมาย ในปี พ.ศ. 2513 – 2514 ได้มีการผลิตเส้นด้ายและผ้าเป็นจำนวนมาก เกินความต้องการใช้ ส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์สิ่งทอขึ้นครั้งใหญ่ สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยในขณะนั้นจึงเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาให้ความช่วยเหลือ⁴ ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายจำกัดการผลิต โดยระบับการขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานทอผ้าและถักผ้า เป็นเวลา 2 ปี นอกจากนั้นสมาคมสิ่งทอไทย ก็ยังได้จ่ายเงินอุดหนุนแก่สมาชิกสมาคมที่ส่งสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ อีกทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้ให้โควตากับสิ่งทอไทยเพิ่มมากขึ้น สิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยสามารถผ่านวิกฤติข้างต้นได้

ในปี พ.ศ. 2519 ประเทศไทยได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกข้อตกลงสิ่งทอระหว่างประเทศ (Multi – Fiber Arrangement: MFA) โดยในช่วงดังกล่าวการค้าสิ่งทอไทยมีความผันผวนเล็กน้อย แต่นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมาดุลการค้าสิ่งทอของประเทศไทยก็มีการเกินดุลมาโดยตลอด

ในช่วง ปี พ.ศ. 2530 – 2535 ถือได้ว่าเป็นช่วงรุ่งเรืองอย่างมากของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม การผลิตและการส่งออกสินค้าสิ่งทอได้ขยายตัวต่อเนื่องอย่าง

⁴ วงศกร ตั้งคำ . "สถานภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย. เปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539, หน้า 38 – 39

รวดเร็ว สินค้าสิ่งทอได้กลายเป็นสินค้าที่มียอดส่งออกสูงสุดของประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงสุดในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นยุคทองของสิ่งทออย่างแท้จริง

แต่นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 เป็นต้นมา อัตราการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตและการส่งออก มีแนวโน้มชะลอลงลง สืบเนื่องมาจากความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตชาวไทยลดลง ไม่ว่าจะเป็นอัตราค่าจ้างที่สูงขึ้น ซึ่งกระทบกับต้นทุนผู้ผลิต และการเข้ามาของประเทศคู่แข่งใหม่ทั้งหลาย เช่น ประเทศ จีน เวียดนาม และบังคลาเทศ เป็นต้น

3.2 โครงสร้างและภาพรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

3.2.1 โครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

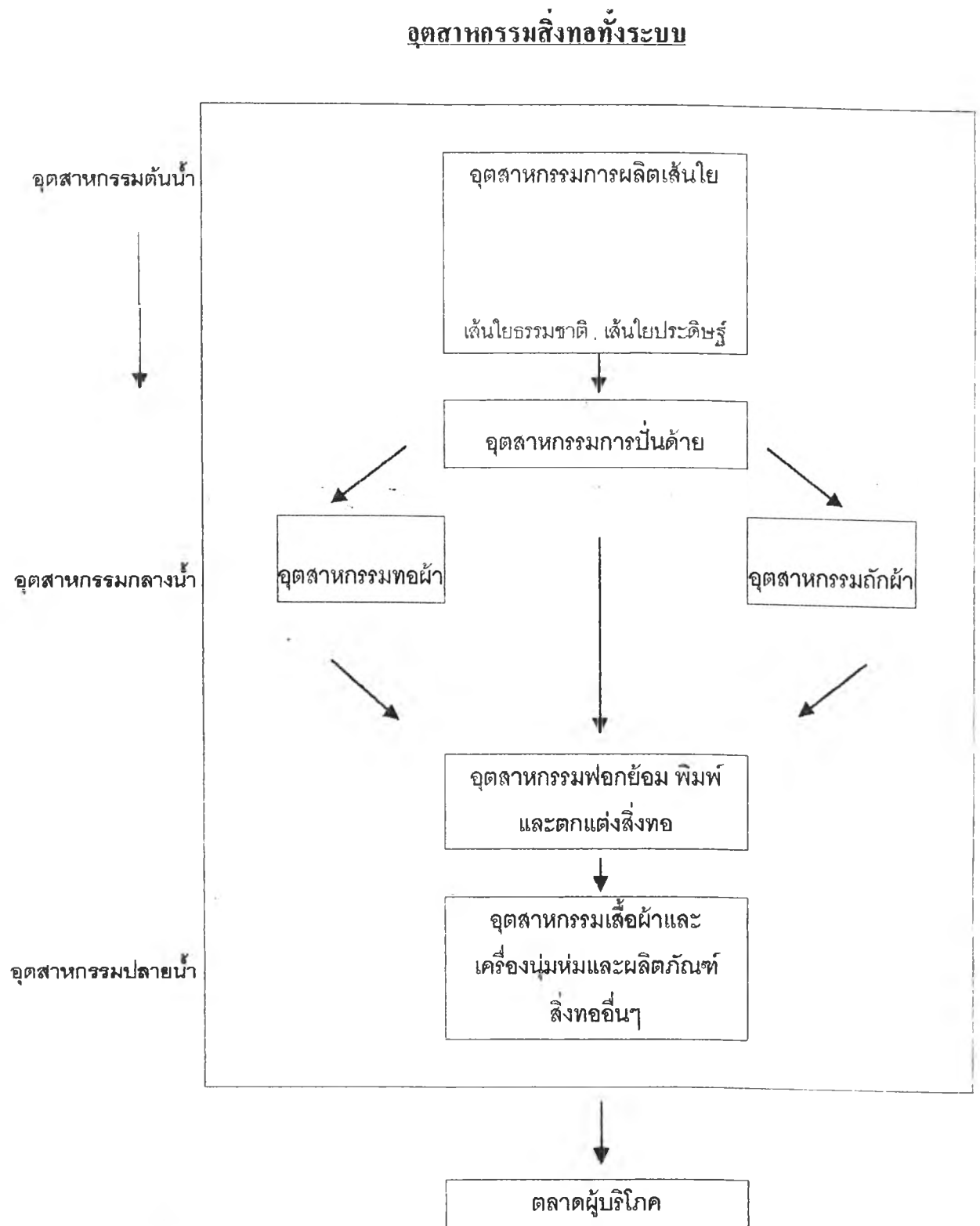
อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมย่อยหลายประเภท ตั้งแต่อุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำ (Upstream) อุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำ (Midstream) และอุตสาหกรรมสิ่งทอปลายน้ำ (Downstream) โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำจะมีการเน้นใช้ปัจจัยทุนและเทคโนโลยีในระดับสูง มีการใช้แรงงานต่ำ ส่วนอุตสาหกรรมกลางน้ำจะมีการใช้ปัจจัยแรงงานมากขึ้น ในขณะที่อุตสาหกรรมปลายน้ำจะมีการใช้ปัจจัยแรงงานเป็นหลัก และใช้เทคโนโลยีในการผลิตในระดับต่ำลงมา

ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ 3 ประเภทข้างต้น ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมสิ่งทอต้นน้ำ (Upstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใย ทั้งจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ฝ้าย, ไหม เส้นใยสังเคราะห์ และเส้นใยทางเคมีอื่นๆ
2. อุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำ (Midstream) ได้แก่ อุตสาหกรรม ปั่นด้าย ทอผ้า ถักผ้า ฟอกย้อมและพิมพ์ผ้า
3. อุตสาหกรรมสิ่งทอปลายน้ำ (Downstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ

โดยขั้นตอนของอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 3.1 โดยรูปดังกล่าวแสดงกระบวนการและขั้นตอนของอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ ซึ่งประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมย่อยหลายประเภท ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำซึ่งได้แก่อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ จนกระทั่งถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รูปที่ 3.1 : วงจรทั้งระบบของอุตสาหกรรมสิ่งทอ แสดงความต่อเนื่องตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ที่มา : วีระศักดิ์ อุดมกิจเดชา และปราณี รัตนวลิตโรจน์ (2540)

อุตสาหกรรมเส้นใย

สถาบันวิจัยของประเทศอังกฤษ ได้ให้นิยาม "เส้นใย"⁵ ว่าเป็นหน่วยของสารที่มีความมั่งคั่ง ละเอียดย และอัตราส่วนของความยาวต่อความหนามีค่าสูง

เราสามารถแบ่งเส้นใยได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) เส้นใยธรรมชาติ (Natural Fiber) เป็นเส้นใยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 6 หมู่ย่อย คือ

- ก. เส้นใยจากเมล็ด เช่น ฝ้าย, ฝู่น
- ข. เส้นใยจากสัตว์ เช่น ขนแกะ และขนสัตว์ต่างๆ
- ค. เส้นใยไหม
- ง. เส้นใยพืชชนิดนิ่ม
- จ. เส้นใยพืชชนิดแข็ง
- ฉ. เส้นใยแร่ เช่น เส้นใยหิน (Asbestos)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการผลิตเส้นใยธรรมชาติในประเทศไทยได้แก่ ฝ้ายและไหม ฝ้ายที่ผลิตได้ในประเทศนั้นมีปริมาณเพียงไม่ถึงร้อยละ 10 ของความต้องการใช้และความขาดแคลนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สำหรับไหมนั้นมีผลผลิตกันในภาคอีสานเป็นส่วนใหญ่ โดยประเทศไทยสามารถผลิตได้เองทั้งไหมพุ่งและไหมยีน โดยที่ไหมพุ่งได้มาจากในประเทศ ส่วนไหมยีนนั้นจะได้อมาจากพันธุ์ต่างประเทศ

2) เส้นใยประดิษฐ์ (Man - made Fiber) เป็นเส้นใยที่มนุษย์ผลิตขึ้น จากวัสดุที่มาจากธรรมชาติ หรือการสังเคราะห์

โดยเราสามารถแบ่งได้เป็น 2 พวกใหญ่ๆ คือ

2.1) เส้นใยแปลงรูป (Regenerated Fiber) คือเส้นใยที่ทำจากวัสดุที่มีต้นกำเนิดมาจากธรรมชาติ ได้แก่

ก. Regenerated Cellulose

คือเส้นใยที่นำเอาเซลลูโลสธรรมชาติที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้ว หรือมิได้มีสภาพเป็นเส้นใย นำมาผลิตเสียใหม่ให้เป็นเส้นใยที่ใช้ประโยชน์ได้ เช่น วิสโคเรยอน และพอลิโนซิก

⁵ สีสี่ โภคัยยานนท์. คู่มือวิชาการสิ่งทอ. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 20

ข. Regenerated Protein

คือใยที่ผลิตจากโปรตีนจากสัตว์และพืช เช่น ถั่วเหลือง น้านม เป็นต้น

2.2) เส้นใยสังเคราะห์จากสารเคมีโดยตรง (Synthetic Fiber) แบ่งเป็น 6 หมู่ คือ

- ก. พอลิเอไมด์ (Polyamides) เช่น ไนลอน 6
- ข. พอลิเอสเตอ์ (Polyesters)
- ค. อนุพันธ์ของพอลิไวนิล
- ง. พอลิโอเลฟิน (Polyolefin)
- จ. พอลิยูริเทน (Polyurethanes)
- ฉ. เส้นใยประดิษฐ์อื่นๆ เช่น ใยแก้ว (Glass fiber) ใยโลหะ (Metallic Fiber) ใยคาร์บอน เป็นต้น

ประเทศไทยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดยมุ่งให้ทดแทนการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์และทดแทนเส้นใยธรรมชาติด้วย โดยวัตถุดิบต่างๆที่ใช้ในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์นั้น แต่แรกก็ต้องนำเข้าทั้งหมด แต่หลังจากประเทศไทยมีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแล้วก็ได้ใช้วัตถุดิบในประเทศด้วย

ในปัจจุบันเส้นใยประดิษฐ์ที่มีการผลิตในประเทศไทยมีอยู่เพียง 4 ชนิดเท่านั้น คือ เรยอน อะคริลิก ไนลอน และพอลิเอสเตอ์⁶

เรยอน

เรยอน คือเส้นใยที่ผลิตขึ้นที่ประกอบด้วย เซลลูโลสแปลงรูป ซึ่งมีสัดส่วนประกอบแทนที่ไฮโดรเจนในหมู่ไฮดรอกซิล ไม่เกิน 15 %

หลักพื้นฐานในการผลิตเรยอน

ในการผลิตเรยอน เซลลูโลสบริสุทธิ์จะถูกเปลี่ยนแปลงโดยทางเคมีเป็นสารประกอบที่ละลาย สารละลายนี้จะถูกทำให้ผ่านรูเล็กๆ บีบตัวเป็นเส้นใยาว นิ่ม และแปลงเป็นเซลลูโลสที่เกือบจะบริสุทธิ์ เรยอนจึงมักถูกเรียกว่าเส้นใยเซลลูโลสแปลงรูป

⁶ วีระศักดิ์ อุดมกิจเดชา และ ปราวณี รัตนวสีศิริโรจน์. อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับกลยุทธ์ของการวิจัยและพัฒนา. (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540) , หน้า 5

ประโยชน์ใช้สอยของเส้นใยเรยอน

เรยอนสามารถนำไปใช้ในส่วนต่างๆ ของการผลิต เช่น ชุดผู้หญิง เสื้อนักกีฬา ผ้า ม่าน ผ้าห่ม สวม กระโปรง ชุดทำงาน เนคไท เป็นต้น

ไนลอนและพอลิเอสเตอ์

ในปัจจุบัน 46 % ของปริมาณการใช้เส้นใยทั่วโลกเป็นเส้นใยสังเคราะห์ โดยเส้นใยสังเคราะห์ทั้งหมดนี้เป็นพอลิเอสเตอ์ถึง 48 % ไนลอนเป็นอันดับ 2 คือ 42 % วัตถุดิบสำคัญที่ใช้สำหรับไนลอน คือ คาโพรแลคแทม (Caprolactam) ผลิตภัณฑ์ที่ได้คือ ไนลอน ส่วนเส้นใยพอลิเอสเตอ์ ผลิตจาก กรดเทเฟทาลิก (Terephthalic acid) และ เอทิลินไกลคอล

ขั้นตอนการผลิตเส้นใยไนลอน

กระบวนการผลิตเส้นใยไนลอนนี้ เป็นกระบวนการแบบต่อเนื่อง ทำการผลิตตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผสมคาโพรแลคแทมกับน้ำ ให้ความร้อนเป็นเวลา 15 ชั่วโมง จะเกิดปฏิกิริยา Self Condensation ได้เป็นพอลิเมอร์ที่มีความหนืดสูง
2. ฉีดพอลิเมอร์ผ่านเครื่อง extruder ให้ได้เป็นเส้นขนาดใหญ่พอสมควร
3. เส้นใยที่ได้จะนำมาทำให้เย็นโดยใช้น้ำเพื่อให้เกิดการแข็งตัว
4. ตัดเส้นใยให้เป็นเม็ดเล็กๆ
5. ซ้ำระหว่างสิ่งสกปรกด้วยน้ำ
6. แยกน้ำออก
7. คัดเลือกเม็ดพลาสติกที่ไม่ได้ขนาดทิ้งไป แล้วนำเม็ดที่ได้ไปบดไล่ความชื้น
8. เก็บในถังสุญญากาศเพื่อไม่ให้มีความชื้น เนื่องจากถ้ามีความชื้นอยู่เมื่อนำไปผลิตเป็นเส้นใยจะทำให้เส้นใยมีคุณภาพไม่ดี เช่น ความแข็งแรงลดลง เส้นด้ายจะขาด เป็นต้น หลังจากขั้นตอนเหล่านี้แล้วจะนำเม็ดพลาสติกไปหลอม และรีดผ่านสปินเนอเรต เพื่อทำเป็นเส้นใย และผ่านขั้นตอนการดึงรีดการตีเกลียว ซึ่งเป็นขั้นตอนเหมือนกับขั้นตอนของพอลิเอสเตอ์ ซึ่งจะกล่าวต่อไป

ขั้นตอนการผลิตเป็นเส้นใยพอลิเอสเตอ์

กระบวนการผลิตเส้นใยพอลิเอสเตอ์ มีลักษณะเป็น Batch Process โดยจะทำการผลิตที่เครื่องปฏิกรณ์ที่มีความสูง 5 ชั้น คือ 12 เมตร การควบคุมระบบทั้งหมดจะทำโดยใช้คอมพิวเตอร์จากห้องควบคุม

1. นำกรดเทรฟทาสิก และเอทิลีนไกลคอล มาผสมกัน
2. เกิดปฏิกิริยา esterification ที่อุณหภูมิ 245 C. เป็นเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง 10 นาที ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นของเหลวใสไม่มีสี แต่ถ้าเย็นตัวลงจะเป็นของแข็งสีขาว ความดันที่ใช้มีค่าประมาณ 2 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร เพื่อให้สารละลายเดือดช้าลงและให้เกิดปฏิกิริยาอย่างสมบูรณ์ ได้พอลิเมอร์ที่มีน้ำหนักโมเลกุลสูง
3. สารเติมแต่งต่างๆจะถูกเติมลงไป รวมทั้งเติมตัวเร่งปฏิกิริยา เพื่อให้เกิดปฏิกิริยาที่สมบูรณ์
4. ทำให้เกิดปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชัน ทำการกวนเป็นเวลา 3 ชั่วโมง
5. ฉีดพอลิเมอร์ที่ได้ออกมาผ่านน้ำ เพื่อให้ได้เส้นใยขนาดค่อนข้างใหญ่ ประมาณ 60 เส้น เส้นใยเหล่านี้จะถูกตัดเป็นเม็ดเล็กๆ นำไปสไลต์น้ำออก ร่อนเอาเม็ดพลาสติกที่มีขนาดพอดีมาใช้ และเก็บไว้ในถังสุญญากาศ

แผนกปั่นหลอม ม้วนกรอ และตีเกลียว (ทั้งการผลิตไนลอนและพอลิเอสเตอร์)

ในขั้นตอนนี้จะนำเม็ดพลาสติกที่ไล่ความชื้นแล้วมาหลอมและฉีดผ่านสปินเนอร์ต ออกมาได้เป็นเส้นใยขนาดเล็กแต่ยาวเรียกว่า ฟิลาเมนต์ จากนั้นจะต้องทำการม้วนเข้าหลอดด้าย แล้วเส้นใยจากม้วนจะถูกคลายออก นำมาดิ่งรีดและตีเกลียว ใช้การหล่อลื่นโดยน้ำมันพืช และไขมันสัตว์ (ไขมันปลาวาฬ) สารนี้ต้องล้างออกง่าย ความเร็วในการดิ่งรีดจะทำให้เส้นใยยืดออกเป็น 3 เท่า โดยใช้ความร้อน 80 – 120 C. แล้วนำไปม้วนเข้าหลอด

ประโยชน์ของเส้นใยไนลอนและพอลิเอสเตอร์

ในประเทศไทยใช้ในลอนเป็นแหวนประมาณ 60 – 70 % นอกนั้นทำเป็นเสื้อผ้า ชุดกีฬา ถุงน่อง ถุงเท้า ส่วนพอลิเอสเตอร์นำมาทำเป็นเสื้อผ้าเกือบทั้งหมด

อะคริลิก

คือเส้นใยที่ผลิตมาจากสารพอลิเมอร์สังเคราะห์ที่มีสายโซ่ยาว

หลักพื้นฐานในการผลิตเส้นใยอะคริลิก

เส้นใยอะคริลิกผลิตจากอะคริโลไนทริล ซึ่งมาจากธาตุที่ได้จากถ่านหิน อากาศ น้ำ ปิโตรเลียม และไลม์สโตน โดยทั่วไปเราจะผสมอะคริโลไนทริลกับเคมีภัณฑ์อื่นในปริมาณเล็กน้อย เส้นใยอะคริลิกส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในรูปแบบของเส้นใยสั้น และสามารถปรับปรุงเส้นใยเพื่อให้เหมาะสมกับงานต่างๆได้

ประโยชน์ของเส้นใยอะคริลิก

ใช้ทำ : พรม ผ้าห่ม ถุงเท้า ชุดกีฬา สเวตเตอร์ เป็นต้น

อุตสาหกรรมปั่นด้าย

การผลิตเส้นด้ายโดยทั่วไป คือการนำเส้นใยหลายๆเส้นมารวมกันและทำให้เกิดการเกาะตัวกันโดยการตีเกลียว (Twisting) เส้นด้ายที่ผลิตอาจเป็นเส้นด้ายเดี่ยว (Single Yarn) หรือเส้นด้ายตีเกลียว (Twisted Yarn) เส้นด้ายเดี่ยวเป็นเส้นด้ายที่เกิดจากการผลิตที่เครื่องปั่นด้าย โดยการตีเกลียวเส้นใยอิสระเข้าด้วยกัน และหากนำเส้นด้ายเดี่ยวมาตีเกลียวเข้าด้วยกันตั้งแต่ 2 เส้นขึ้นไป ด้วยเครื่องตีเกลียวเส้นด้าย (Twister) เส้นด้ายที่ผลิตได้เรียกว่า เส้นด้ายตีเกลียว

กระบวนการปั่นด้ายมีขั้นตอนหลักๆดังต่อไปนี้

1. การผสมและทำความสะอาดเส้นใย

สำหรับเส้นใยจากธรรมชาติ เช่น เส้นใยฝ้าย จะมีการทำความสะอาดฝ้าย เพื่อกำจัดสิ่งแปลกปลอม เศษใบไม้และสิ่งสกปรกออก เสร็จแล้วจะนำฝ้ายมาผสมให้เส้นใยเข้ากันเป็นเนื้อเดียว ส่วนเส้นใยประดิษฐ์นั้นจะมีความสะอาดอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงต้องการเพียงแต่กระบวนการแยกแยะเส้นใยเท่านั้น

2. การสาวใย (Carding)

เป็นการทำให้เส้นใยเรียงตัวขนานกันให้เป็นเส้นยาวตลอด และเป็นการกำจัดสิ่งแปลกปลอมที่ติดมากับเส้นใย ในกรณีที่ต้องการเส้นด้ายที่ประณีตยิ่งขึ้น จะเพิ่มการหวี (Combing) เข้าไปอีกขั้นตอนหนึ่ง เพื่อให้ได้เส้นใยที่มีความยาวพอเหมาะและเรียบตรงยิ่งขึ้น และเส้นใยที่สั้นๆจะถูกขจัดออกไป

3. การรีดปุ๋ย (Drawing)

เนื่องจากเส้นใยที่ได้มีลักษณะไม่เหยียดตรง และมีน้ำหนักและขนาดไม่พอดี จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการรีดปุ๋ย เพื่อให้ชุดเส้นใยมีขนาดรูปร่างตามต้องการ การรีดปุ๋ยเป็นการรวมเส้นใยหลายๆเส้นเข้าด้วยกัน และดึงด้ายด้วยเครื่องผ่านระบบลูกกลิ้ง (Drafting Roller) ด้วยความเร็วสูง ชุดเส้นใยที่รวมกันจะถูกรีดให้มีขนาดเล็กลงและเหยียดตรงมากขึ้น

4. การตีเกลียว (Roving)

เป็นกระบวนการที่ทำให้ชุดเส้นใยจากเครื่องรีดปุ๋ยมีขนาดเล็กลง โดยเส้นใยจะถูกตีเกลียวขึ้นต้นไว้ เมื่อนำมาผ่าน roving frame เส้นใยเหล่านี้จะถูกยืดและตีเกลียวซ้ำ จนกระทั่งเหลือเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าแท่งดินสอ ซึ่งเราเรียกขั้นตอนนี้ว่า การปั่นสอง

5. การปั่นด้ายแบบวงแหวน (Ring Spinning)

ขั้นตอนนี้เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตเส้นด้ายในอุตสาหกรรมปั่นด้าย คือกระบวนการปั่นด้ายด้วยเครื่องจักรปั่นด้าย หรือที่เรียกกันว่าการปั่นสาม ซึ่งกระบวนการนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- ลดขนาดเส้นโรฟวิ่งให้เป็นเส้นด้าย
- ตีเกลียวเส้นด้ายในจำนวนที่เหมาะสม
- พันด้ายลงบนหลอดด้าย

อุตสาหกรรมทอผ้า

การทอผ้าเป็นการสอดด้ายพุ่ง (Filling หรือ Weft) เข้าระหว่างด้ายยืน⁷ ซึ่งจัดสลับไปมาเพื่อให้เกิดการขัดด้ายพุ่งกับด้ายยืนให้เกาะกันเป็นผ้าผืน โดยมีขั้นตอนหลักๆดังต่อไปนี้

1) การใช้จักรหวะการยกตะกอลงขึ้น – ลง เพื่อให้ได้สายผ้าตามที่ต้องการ โดยเครื่องจะทำหน้าที่ยกด้ายยืนให้ขึ้นหรือลง และโดยปกติแล้วก่อนจะนำด้ายยืนไปทอ มักต้องมีการลงแปงเพื่อป้องกันการขาดของเส้นด้าย

2) การทำให้กระสวยผ่านเข้าระหว่างด้ายยืน เพื่อนำด้ายพุ่งใส่เข้าไป

3) ด้ายพุ่งที่ใส่เข้าไปถูกพันหวี อัดให้แน่นเพื่อให้โครงสร้างของผ้าแข็งแรง

4) ผ้าที่ทอได้จะถูกม้วนเข้าหลอด

ในปัจจุบันเทคโนโลยีการทอผ้าได้มีการปรับปรุง โดยเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยเริ่มมีบทบาทน้อยลง ระบบที่เข้ามาทดแทนใหม่ คือระบบไร้กระสวย ซึ่งใช้หลักการทอเหมือนเดิม เพียงแต่รูปแบบการพาเส้นด้ายพุ่งจากการใช้กระสวยเป็นอย่างอื่น เช่น ลม หรือน้ำ ซึ่งการทอแบบนี้มีความเร็วสูง เสียงเบากว่า และลดข้อเสียต่างๆของระบบการทอแบบเก่าได้อย่างมาก

อุตสาหกรรมถักผ้า

กระบวนการถักผ้านั้นแตกต่างจากการทอผ้า ที่เด่นชัดที่สุดก็คือการถักผ้าอาศัยเส้นด้ายเพียงชุดเดียวมากเกาะเกี่ยวเป็นห่วงต่อเนื่องกันไป ในขณะที่การทอผ้าจะอาศัย เส้นด้ายสองชุดคือเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่ง ดังนั้นโครงสร้างของผ้าถักจะมีการยืดหยุ่นตัวได้มากกว่าผ้าทอ เหมาะกับการทำผลิตภัณฑ์ที่ต้องการการกระชับตัวได้ดีแต่ไม่ยืดหดในขณะสวมใส่ เช่น ชุดชั้นใน เสื้อยืด ถุงเท้า เป็นต้น

⁷ วงศกร ตั้งคำ, อ่างแก้ว, หน้า 47

อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ

อุตสาหกรรมนี้มักเป็นระบบต่อเนื่องอัตโนมัติที่รวมเอากระบวนการต่างๆ คือ การเตรียมผ้า (Pretreatment) การย้อมหรือพิมพ์ (Dyeing and Printing) ไปจนถึงการตกแต่งสำเร็จ (Finishing) เพื่อให้ได้สมบัติเฉพาะตามต้องการ

1) การเตรียมผ้า

มีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดสิ่งแปลกปลอมและเตรียมให้ผ้ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะนำไปใช้ผลิตในกระบวนการต่อไป เช่น ย้อมสี พิมพ์ เป็นต้น

ขั้นตอนในการเตรียมผ้า ประกอบด้วย

ก. การเผาขน เป็นกระบวนการกำจัดขนบนผืนผ้าทอ โดยเฉพาะเส้นใยจากธรรมชาติ การเผาสามารถทำได้ 3 วิธี คือ เผาด้วยเปลวไฟจากก๊าซ เผาด้วยแผ่นโลหะร้อน และเผาด้วยไฟฟ้า

ข. การกำจัดสารลงแป้ง ทำโดยการนำผ้าลงในน้ำเอนไซม์ หรือกรด แล้วอบไอน้ำ หรือหมักไว้ 6 - 8 ชั่วโมง จากนั้นจึงนำไปซักล้างออก วัตถุประสงค์ในขั้นตอนนี้ คือการกำจัดแป้งที่ติดจากกระบวนการลงแป้งในด้ายยืน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดูดน้ำและสี

ค. การทำความสะอาดหรือกำจัดสิ่งสกปรก หมายถึง การกำจัดไขมันและสารปนเปื้อน ทำโดยการส่งผ้าที่กำจัดแป้งแล้วลงในสารละลายเคมี แล้วนำไปอบในตู้อบไอน้ำ แล้วนำไปซักล้าง

ง. การฟอกขาว หมายถึงการกำจัดสารมีสีในธรรมชาติที่ติดมากับวัสดุสิ่งทอ โดยใช้ปฏิกิริยาเคมี เช่น สารออกซิไดซ์ สารรีดิวซ์ แล้วอบในตู้อบไอน้ำ จากนั้นนำไปซักล้างและทำให้แห้ง วัสดุสิ่งทอที่ได้จะมีความขาวพร้อมที่จะนำไปย้อมหรือพิมพ์ต่อไป

จ. การทำแอลคาไล (Alkali Treatment) เป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่าให้กับผ้า ช่วยทำให้ผ้ามีการดูดซึมสีและสารเคมีดีขึ้น ทำโดยการนำผ้าลงในด่าง ซึ่งรมผ้าให้ตึง ผ่านน้ำร้อน แล้วทำให้เป็นกลางด้วยกรด จากนั้นซักล้างและทำให้แห้ง

2) การย้อมสี มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ

ก. ให้ผ้าได้สีสม่ำเสมอ

ข. ให้ผ้ามีความคงทนต่อทั้งการใช้งาน และการตกแต่งสำเร็จ

การย้อมสีมีวิธีการแตกต่างกันมากมาย ขึ้นอยู่กับชนิดของเส้นใยที่ใช้ทำผ้า รวมทั้งชนิดของสีที่ใช้ย้อม ซึ่งกระบวนการย้อมหลักโดยทั่วไป มีด้วยกัน 3 แบบคือ

- แบบดูดซึม (Exhaust)
- แบบต่อเนื่อง (Continuous)

- แบบจุ่ม อัด- หมัก (Cold pad – patch)

3) การตกแต่งสำเร็จ เป็นกระบวนการที่เพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ โดยทำให้สิ่งทอมีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้บริโภค หรือเพิ่มคุณสมบัติที่ดีบางประการลงไป การตกแต่งสำเร็จอาจทำได้หลายวิธีทั้งการใช้เครื่องจักรหรือใช้สารเคมีเข้าช่วย

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอก่อนที่สินค้าจะถึงมือผู้บริโภค โดยมีขั้นตอนหลักๆดังนี้⁸

1. ขั้นเตรียมการ (Pre – Assembly) ประกอบด้วยกิจกรรม 4 อย่าง คือ การออกแบบ การปรับขนาดหรือการขยายแบบ การวางแบบผ้า และการตัดผ้า ซึ่งมีรายละเอียด คือ ทำการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มตามที่ต้องการ โดยจะมีการกำหนดขนาด โดยผู้ออกแบบจะนำแบบที่ลูกค้าส่งมาให้ทำการวาดแบบลงบนกระดาษแข็ง แล้วนำแบบที่วาดมาจัดวางลงบนผ้า แล้วนำมาทำการตัด โดยนำผ้าผืนแต่งสำเร็จมาปูบนโต๊ะตัดตั้งแต่ 50 – 200 ชั้น ทั้งนี้แล้วแต่จำนวนเสื้อผ้าที่ต้องการตัด จากนั้นนำ marker ที่เตรียมไว้มาวางบนผ้า แล้วตัดตามแบบที่วาดเอาไว้

2. ขั้นประกอบ (Assembly) เป็นขั้นตอนการนำผ้าที่ตัดไว้ในขั้นที่ 1 แต่ละชิ้นมาเย็บต่อกันเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป การดำเนินงานจะประกอบด้วยขั้นตอนตั้งแต่ 10 ชั้น ถึง 100 ชั้น ซึ่งการดำเนินการจะแยกกันในแต่ละงานโดยเฉพาะ ขั้นตอนนี้ถือเป็นแกนหลักสำคัญของกระบวนการผลิต

3. การตกแต่ง (Finishing) เป็นขั้นตอนการนำผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มที่ได้จากขั้นที่ 2 มาทำการตัดเศษด้าย รีด ตรวจสอบ ทับ และทำการบรรจุ แล้วเก็บไว้ในคลังสินค้า กระบวนการนี้ค่อนข้างซับซ้อน การดำเนินงานจะทำในลักษณะคู่ขนานกันไปกับขั้นตอนที่ 1 และ 2 ตั้งแต่การออกแบบ การสั่งซื้อวัตถุดิบ การผลิต และการตรวจสอบ เป็นต้น

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันมีการนำเครื่องจักรอัตโนมัติที่ทันสมัยมาช่วยทำงานด้วย โดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer – Aided Design : CAD) ในการช่วยออกแบบ ปรับขนาด และวางแบบผ้า ซึ่งเป็นขั้นเตรียมการ นอกจากนั้นบางโรง

⁸ สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. "สู่ทางการลงทุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ", กุมภาพันธ์ 2538, หน้า 66 - 67

งานยังอาจมีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในกระบวนการผลิต (Computer – Aided Manufacturing: CAM) และการควบคุมการตัดผ้า (Computer – Controlled Cutter.) อีกด้วย

3.2.2 ภาพรวมทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย (Industry Overview)

การพิจารณาภาพรวมทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยนั้น เราสามารถพิจารณาได้ 4 ด้าน คือ ด้านจำนวนผู้ผลิตและเครื่องจักร ด้านการจ้างงาน ด้านการผลิต และการบริโภค และด้านการค้าระหว่างประเทศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. จำนวนผู้ผลิตและเครื่องจักร

ในปี พ.ศ. 2542 อุตสาหกรรมสิ่งทอมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 4,554 โรงงาน ลดลงจากปี พ.ศ. 2541 ร้อยละ 2 โดยมีผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมากที่สุด รองลงมาคือ อุตสาหกรรมทอผ้า ถักผ้า ฟอกย้อม และน้อยที่สุดคือ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 3.1 ซึ่งแสดงจำนวนผู้ประกอบการของอุตสาหกรรมสิ่งทอ และตารางที่ 3.2 ซึ่งแสดงจำนวนเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เราสามารถสรุปภาพได้ดังนี้

อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ผลิตน้อยรายที่สุดในระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 18 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.4 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2541 การที่มีจำนวนผู้ประกอบการน้อยรายนั้น เนื่องจากการผลิตเส้นใยประดิษฐ์จำเป็นต้องอาศัยเงินลงทุน และเทคโนโลยีในการผลิตในระดับที่สูง

อุตสาหกรรมปั่นด้าย

ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานปั่นด้าย 150 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.3 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย และมีจำนวนแกนปั่นด้ายรวม 3,611,918 แกน โดยจำนวนโรงงานลดลงจากปี พ.ศ. 2541 ร้อยละ 2 และจำนวนแกนปั่นด้ายลดลง ร้อยละ 4 จะเห็นได้ว่าจำนวนโรงงานยังคงเป็นสัดส่วนที่น้อยอยู่ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ การปั่นด้ายที่ทันสมัย จำเป็นต้องมีการจัดการโรงงานที่ดี ต้องอาศัยทุนและเครื่องจักรในปริมาณค่อนข้างมาก

ตารางที่ 3.1 : จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

อุตสาหกรรม	2538		2539		2540		2541		2542	
		%		%		%		%		%
เส้นใยประดิษฐ์	16 {0.0}	0.3	17 {6.3}	0.3	18 {5.9}	0.4	18 {0.0}	0.4	18 {0.0}	0.4
ปั่นด้าย	149 {5.7}	2.9	156 {4.7}	3.2	158 {1.3}	3.3	153 {-3.2}	3.3	150 {-2.0}	3.3
ทอผ้า	741 {1.6}	14.5	711 {-4.0}	14.6	726 {2.1}	15.0	698 {-3.9}	15.0	685 {-1.9}	15.0
ถักผ้า	743 {7.4}	14.6	675 {-9.2}	13.9	665 {-1.5}	13.7	629 {-5.4}	13.5	625 {-0.6}	13.7
ฟอกย้อม	441 {3.5}	8.7	415 {-5.9}	8.5	426 {2.7}	8.8	414 {-2.8}	8.9	410 {-1.0}	9.0
เครื่องนุ่งห่ม	3,006 {7.9}	59.0	2,890 {-3.9}	59.4	2,856 {-1.2}	58.9	2,742 {-4.0}	58.9	2,666 {-2.8}	58.5
รวม	5,096 {6.4}	100.0	4,864 {-4.6}	100.0	4,849 {-0.3}	100.0	4,654 {-4.0}	100	4,554 {-2.1}	100.0

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

: จำนวนโรงงานเครื่องนุ่งห่มที่มีจักรเย็บผ้าต่ำกว่า 20 เครื่องจะไม่ถูกรวมอยู่ในตารางนี้

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.2 : จำนวนเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย พ.ศ. 2538 -2542

เครื่องจักร	2538	2539	2540	2541	2542
จำนวนแกนปั่นด้าย (แกน)	4,034,478 {5.5}	4,150,254 {23.4}	4,170,254 {0.5}	3,763,438 {-9.8}	3,611,918 {-4.0}
เครื่องทอผ้า (กี่)	135,316 {0.1}	132,436 {-6.5}	133,861 {1.1}	131,479 {-1.8}	130,991 {-0.4}
เครื่องถักผ้า (เครื่อง)	116,813 {1.0}	112,597 {-5.2}	111,977 {-0.6}	111,291 {-0.6}	111,120 {-0.2}
จักรเย็บผ้า (เครื่อง)	779,396 {1.0}	773,828 {5.6}	772,128 {-0.2}	764,618 {-1.0}	759,012 {-0.7}

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมทอผ้า

ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานทอผ้ารวม 685 โรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของจำนวนโรงงานสิ่งทอทั้งระบบ โดยลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 1.9 สำหรับจำนวนเครื่องทอผ้า มีจำนวนเครื่องทอผ้าทั้งสิ้น 130,991 เครื่อง ลดลงจากปี พ.ศ. 2541 ร้อยละ 0.4

จากตารางที่ 3.1 และ 3.2 พบว่าจำนวนโรงงานและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมทอผ้ามีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2538 มีโรงงานทอผ้ารวม 698 โรงงาน มีเครื่องทอผ้า 135,316 เครื่อง และลดลงเป็น 685 โรงงาน มีเครื่องทอผ้า 130,991 เครื่องในปี พ.ศ. 2542

อุตสาหกรรมถักผ้า

ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมถักผ้าทั้งสิ้น 625 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.7 ของโรงงานสิ่งทอทั้งระบบ และมีจำนวนเครื่องถักผ้า รวม 111,120 เครื่อง

เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมทอผ้า จำนวนโรงงานและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมถักผ้า มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากตารางที่ 3.1 และ 3.2 เราพบว่า ในปีพ.ศ. 2538 มีจำนวนโรงงานถักผ้า 743 โรง และมีเครื่องถักผ้า 116,813 เครื่อง แต่ถึงปี พ.ศ. 2541 จำนวนโรงงานลดลงเหลือเพียง 629 โรง และมีเครื่องถักผ้า 111,291 เครื่อง และลดลงอีกในปี พ.ศ. 2542 เหลือเพียง 111,120 เครื่อง

อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ

ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานรวม 410 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 9 ของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยทั้งระบบ โดยลดลงร้อยละ 1 เมื่อเทียบกับปีก่อน ที่มีจำนวนโรงงาน 414 โรง

อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ จัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมคอขวด⁹ (Bottleneck) ของกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพราะเมื่อเราพิจารณาจะพบว่า สัดส่วนของอุตสาหกรรมนี้ต่อโรงงานสิ่งทอทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 8 -9 และมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากจำนวนโรงงานที่มีคุณภาพครบครันยังมีน้อย เพราะโรงงานที่มีคุณภาพดี จะต้องมีมีการบริหารที่ดี มีช่างเทคนิค และวิศวกรที่มีความรู้และประสบการณ์สูง และต้องมีการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในอุตสาหกรรมนี้ ทั้งนี้เพราะว่าชั้น

⁹ นฤมล กงน้อย, อ้างแล้ว, หน้า 76

ตอนต่างๆ ในอุตสาหกรรมจำเป็นต้องใช้น้ำในปริมาณที่มาก เพื่อทำการชะล้างสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟอกย้อม หรือการพิมพ์

ปัญหาคอขวดดังกล่าวทำให้เราต้องสูญเสียโอกาสที่จะผลิตผ้าคุณภาพดีไปแข่งกับต่างประเทศ และต้องนำเข้าผ้าคุณภาพสูงจากต่างประเทศเพื่อผลิตเครื่องนุ่งห่มอีกด้วย

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ประกอบการมากที่สุดในระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย สาเหตุที่จำนวนผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีสัดส่วนสูงที่สุด ก็คือ โรงงานในอุตสาหกรรมนี้สามารถตั้งขึ้นได้ง่าย การผลิตไม่สลับซับซ้อน และมีการใช้เทคโนโลยีที่ไม่สูง

ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 2,666 โรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 58.5 ของโรงงานสิ่งทอทั้งระบบ และมีจำนวนเครื่องจักรรวม 759,012 เครื่อง โดยจากตารางที่ 3.1 และ 3.2 เราพบว่า แนวโน้มของจำนวนโรงงานและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มนั้น มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ

2. การจ้างงาน

อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงโดยในปี พ.ศ. 2542 มีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 1,085,800 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.7 ของการจ้างงานรวมในภาคอุตสาหกรรมของไทย โดยจากตารางที่ 3.3 ซึ่งแสดงจำนวนคนงานของระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอ เราพบว่า อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มก่อให้เกิดการจ้างงานสูงสุด ในระบบสิ่งทอทั้งระบบ คือมีการจ้างงาน ถึง 843,030 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 77.6 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในอุตสาหกรรมสิ่งทอ รองลงมาเป็นการจ้างงานในอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า ถักผ้า ฟอกย้อมและตกแต่ง และเส้นใยประดิษฐ์ ตามลำดับ

โดยในปี พ.ศ. 2542 อุตสาหกรรมปั่นด้ายมีจำนวนแรงงาน รวม 61,800 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ของการจ้างงานในระบบ อุตสาหกรรมทอผ้ามีการจ้างงาน 59,540 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.5 ของการจ้างงานทั้งหมด อุตสาหกรรมถักผ้ามีจำนวนแรงงาน 58,480 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ส่วนอุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ และตกแต่ง มีการจ้างงานรวม 47,050 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 และอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมย่อยในระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีการจ้างงานน้อยที่สุด คือมีการจ้างงานเท่ากับ 15,900 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของการจ้างงานทั้งระบบ

ตารางที่ 3.3 : จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย พ.ศ. 2538 -2542

(หน่วย : คน)

อุตสาหกรรม	2538		2539		2540		2541		2542	
		%		%		%		%		%
เส้นใยประดิษฐ์	16,500	1.4	16,600	1.5	17,070	1.5	17,000	1.5	15,900	1.5
	{0.0}		{0.6}		{2.8}		{-0.4}		{-6.5}	
ปั่นด้าย	65,050	5.7	65,570	5.9	65,890	5.9	63,450	5.8	61,800	5.7
	{4.1}		{0.8}		{0.5}		{-3.7}		{-2.6}	
ทอผ้า	65,590	5.7	63,570	5.7	64,250	5.8	60,730	5.5	59,540	5.5
	{0.5}		{-3.1}		{1.1}		{-5.5}		{-2.0}	
ถักผ้า	67,840	5.9	61,850	5.5	60,670	5.4	58,870	5.4	58,480	5.4
	{4.7}		{-8.8}		{-1.9}		{-3.0}		{-0.7}	
ฟอกย้อม ตกแต่ง	51,870	4.5	47,510	4.3	47,840	4.3	47,280	4.3	47,050	4.3
	{1.7}		{-8.4}		{0.7}		{-1.2}		{-0.5}	
เครื่องนุ่งห่ม	877,040	76.7	862,120	77.2	857,830	77.0	849,570	77.5	843,030	77.6
	{1.7}		{-1.7}		{-0.5}		{-1.0}		{-0.8}	
รวม	1,143,890	100.0	1,117,220	100.0	1,113,550	100.0	1,096,900	100	1,085,800	100.0
	{1.9}		{-2.3}		{-0.3}		{-1.5}		{-1.0}	

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 3.3 เราจะพบว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จำนวนแรงงานลดลงมาโดยตลอด จากปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีการจ้างงานถึง 1,143,890 คน ลดลงเหลือ 1,096,900 คน ในปี พ.ศ. 2541 และลดลงเป็น 1,085,800 คนในปี พ.ศ. 2542

3.2.3 การผลิตและการบริโภคสินค้าสิ่งทอของประเทศไทย

ด้านการผลิต

การผลิตสิ่งทอของประเทศไทย โดยรวมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 มีแนวโน้มการผลิตที่ลดลง การผลิตผลิตภัณฑ์ด้าย ผ้าฝ้าย และผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มมีการผลิตที่ลดลง แต่มีอัตราการลดลงที่น้อยลง และมีการกระเตื้องขึ้นมาเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2542 ส่วนการผลิตเส้นใยนั้นกลับมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยในปีพ.ศ. 2538 ประเทศไทยสามารถผลิตเส้นใยได้ทั้งสิ้น 546,500 ตัน แต่เพิ่มขึ้นเป็น 720,000 ตัน ในปีพ.ศ. 2541 และลดลงเล็กน้อยเป็น 708,000 ตัน ในปี พ.ศ. 2542

การผลิตเส้นใยประดิษฐ์

ในปัจจุบันเส้นใยประดิษฐ์ที่มีการผลิตในประเทศไทยมีด้วยกัน 4 ชนิดคือ เส้นใยพอลิเอสเตอร์ ไนลอน เรยอน และอะคริลิก โดยในปี พ.ศ. 2542 เราสามารถผลิตเส้นใยประดิษฐ์ได้ 693,800 ตัน ลดลงจากปีก่อนหน้า ที่สามารถผลิตได้ 702,200 ตัน ร้อยละ 1.2 โดยชนิดของเส้นใยประดิษฐ์ที่มีปริมาณการผลิตมากที่สุดคือ เส้นใยพอลิเอสเตอร์ ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 สามารถผลิตได้ถึง 520,700 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.05 ของปริมาณการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ทั้งหมด ส่วนเส้นใยประดิษฐ์อื่น ๆ ที่มีปริมาณการผลิตรองลงมาก็คือ เส้นใยอะคริลิก เรยอน และไนลอน ตามลำดับ ดังพิจารณาได้จากตารางที่ 3.4

ในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์จำเป็นต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นหลัก จากตารางที่ 21 พบว่า ในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ 10,715.8 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้า ที่นำเข้าถึง 17,376.2 ล้านบาทถึงร้อยละ 38.3 โดยวัตถุดิบที่มีการนำเข้าสูงสุดคือ Ethylene Glycol ซึ่งมีการนำเข้าเป็นจำนวน 243.54 ล้านลิตร หรือคิดเป็นมูลค่า 4,133.8 ล้านบาท รองลงมาคือ Terephthalic Acid Dissolving Pulp Acrylonitrile และ Caprolactum ตามลำดับ ดังในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.4 : การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ของประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

	2538	2539	2540	2541	2542
ปริมาณการผลิต (1000 ตัน)					
พอลิเอสเตอร์	391.5	366.7	394.7	521.6	520.7
ไนลอน	50.2	51.4	50.4	53.1	50.6
อะคริลิก	20.0	36.4	39.2	51.0	54.0
เรยอน	58.8	67.0	67.2	66.5	68.5
ปริมาณการผลิตรวม	520.5	521.5	551.5	702.2	693.8
อัตราการเติบโต (%)	19.4	0.2	5.8	27.3	-1.2

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

การผลิตเส้นด้าย

การผลิตเส้นด้ายในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2542 มีการผลิตลดลงเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2541 โดยสามารถผลิตได้ทั้งหมด 762,800 ตัน เป็นด้ายใยฝ้าย 268,500 ตัน และด้ายใยประดิษฐ์ 494,300 ตัน โดยการผลิตด้ายรวมทั้งหมดลดลงจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 1.8 ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 3.6

การผลิตผ้าผืน

การผลิตผ้าผืนนั้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การผลิตผ้าทอ และผ้าถัก ในปี พ.ศ. 2542 มีการผลิตผ้าผืนที่เป็นผ้าทอ ได้ 392,600 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 ที่ผลิตได้ 383,900 ตัน ร้อยละ 2.3 ส่วนการผลิตผ้าผืนที่เป็นผ้าถัก สามารถผลิตได้ 199,800 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 ที่ผลิตได้ 194,900 ตัน ร้อยละ 2.5 จากตารางที่ 3.7 เราจะเห็นได้ว่า การผลิตผ้าผืนในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มชะลอลง แต่กลับกระเตื้องขึ้นมาเล็กน้อย ในปี พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.5 : การนำเข้าวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ พ.ศ. 2538 – 2542

(มูลค่า : ล้านบาท)

	2538		2539		2540		2541		2542	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
Ethylene Glycol (1,000 litres)	166,363.3 {7.5}	2,885.7 {66.2}	136,009.4 {-18.2}	2,221.2 {-23.0}	168,304.0 {23.7}	3,486.4 {57.0}	230,743.6 {37.1}	4,887.1 {40.2}	243,538.4 {5.5}	4,133.8 {-15.4}
Terephthalic acid (Tons)	353,959.3 {15.5}	10,059.3 {68.6}	256,745.7 {-27.5}	6,118.5 {-39.2}	251,495.3 {-2.0}	4,918.6 {-19.6}	356,777.2 {41.9}	7,056.6 {43.5}	142,163.7 {-60.2}	2,300.5 {-67.4}
Dimethyl Terephthalate (Tons)	67,848.7 {27.0}	1,783.2 {103.2}	33,000.0 {-51.4}	649.4 {-63.6}	31,000.0 {-6.1}	457.0 {-29.6}	2,000.0 {-93.5}	57.4 {-87.4}	- -	- -
Acrylonitrile (tons)	39,669.8 {36.1}	1,306.4 {154.2}	56,293.5 {41.9}	1,101.0 {-15.7}	60,422.9 {7.3}	1,524.1 {38.4}	74,893.8 {23.9}	1,722.1 {13.0}	89,639.1 {19.7}	1,491.2 {-13.4}
Caprolactam (tons)	55,485.1 {-3.5}	2,482.0 {39.6}	60,202.1 {8.5}	2,670.1 {7.6}	45,422.2 {-24.6}	2,186.7 {-18.1}	24,325.4 {-46.4}	1,546.4 {-29.3}	42,724.8 {75.6}	1,260.6 {18.5}
Dissolving pulp (tons)	63,570.1 {4.8}	1,781.4 {45.8}	69,740.1 {9.7}	1,447.6 {-18.7}	63,492.2 {-9.0}	1,429.5 {-1.3}	75,089.5 {18.3}	2,106.6 {47.4}	71,233.8 {-5.1}	1,529.7 {27.4}
Total		20,298.0 {67.8}		14,207.8 {-30.0}		14,002.3 {-1.4}		17,376.2 {24.1}		10,715.8 {38.3}

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 3.6 : การผลิตเส้นด้ายในประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

	2538	2539	2540	2541	2542
<u>ปริมาณการผลิต (1000 ตัน)</u>					
ด้ายจากใยฝ้าย	305.9	317.0	297.4	267.2	268.5
ด้ายจากใยสังเคราะห์	473.4	452.9	472.2	509.9	494.3
รวม	779.3	769.6	769.6	777.1	762.8
อัตราการเติบโต (%)	3.3	-1.2	-0.04	1.0	-1.8

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.7 : การผลิตผ้าผืนในประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

	2538	2539	2540	2541	2542
<u>ปริมาณการผลิต (1000 ตัน)</u>					
ผ้าผืนจากการทอ	454.0	418.6	411.3	383.9	392.6
	{8.8}	{-7.8}	{-1.7}	{-6.7}	{2.3}
ผ้าผืนจากการถัก	233.5	213.5	206.4	194.9	199.8
	{9.1}	{-8.6}	{-3.3}	{-5.6}	{2.5}

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

การผลิตเครื่องนุ่งห่ม

การผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ในปีพ.ศ. 2542 มีปริมาณการผลิต 387,900 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 ซึ่งผลิตได้ 374,300 ตัน เป็นสัดส่วนร้อยละ 3.6 โดยเป็นการผลิตเครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอมีปริมาณ 230,100 ตัน และจากผ้าถักจำนวน 157,800 ตัน เมื่อพิจารณาจากตาราง 3.8 จะพบว่าอัตราการการผลิตเครื่องนุ่งห่มของไทย ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2541 มีทิศทางลดลง โดยตลอด คือลดลงร้อยละ 6.1 , 5.2 และ 8.4 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามการผลิตกลับมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.8 : การผลิตเครื่องนุ่งห่มของไทย พ.ศ. 2538 - 2542

	2538	2539	2540	2541	2542
ปริมาณการผลิต (1000 ตัน)					
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าฝ้ายทอ	285.5	268.3	250.0	223.3	230.1
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าฝ้ายถัก	173.8	163.1	158.8	151.0	157.8
รวม	459.3	431.4	408.8	374.3	387.9
อัตราการเติบโต (%)	0.5	-6.1	-5.2	-8.4	3.6

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ด้านการบริโภค

เมื่อพิจารณาการบริโภคสินค้าสิ่งทอของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2542 พบว่าการบริโภคสินค้าเส้นใย ด้าย ผ้าฝ้าย และเครื่องนุ่งห่ม มีแนวโน้มการบริโภคที่ลดลง แม้ว่าในปี พ.ศ. 2542 จะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นก็ตาม

การบริโภคเส้นใยประดิษฐ์

จากตารางที่ 3.9 แสดงให้เห็นว่า ปริมาณการบริโภคเส้นใยประดิษฐ์ของไทย มีทิศทางที่ค่อนข้างผันผวนขึ้น - ลงทุกๆปี โดยในปี พ.ศ. 2538 การบริโภคมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 และมีสัดส่วนลดลง ร้อยละ 4.4 ในปีถัดมา ส่วนในปี พ.ศ. 2540 การบริโภคกลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ

2.8 และลดลงมาติดลบร้อยละ 9.3 ในปี พ.ศ. 2541 สำหรับในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยมีการบริโภคเส้นใยประดิษฐ์เพิ่มขึ้นเป็น 419,500 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

ตารางที่ 3.9 : การบริโภคเส้นใยประดิษฐ์ของไทย พ.ศ. 2538 – 2542

	2538	2539	2540	2541	2542
ปริมาณการบริโภคเส้นใยประดิษฐ์ (1000 ตัน)	520.5	521.5	551.5	702.2	693.8
อัตราการเติบโต (%)	19.4	0.2	5.8	27.3	-1.2

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

การบริโภคเส้นด้าย

การบริโภคเส้นด้ายในปี พ.ศ. 2542 จากตารางที่ 3.10 พบว่ามีปริมาณเท่ากับ 598,300 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.3 โดยเป็นด้ายที่มาจากใยฝ้ายจำนวน 245,600 ตัน และจากใยประดิษฐ์ 352,700 ตัน การบริโภคเส้นด้ายมีแนวโน้มที่ลดลงมาโดยตลอด แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นบ้างในปี พ.ศ. 2542 โดยในปี พ.ศ. 2538 เรามีการบริโภคดี้ายฝ้ายถึง 691,700 ตัน แต่ลดลงมาเหลือ 584,700 ตัน ในปี พ.ศ. 2541 และเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อยเป็น 598,300 ตัน ในปี พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.10 : การบริโภคเส้นด้ายในประเทศไทย พ.ศ. 2538 – 2542

	2538	2539	2540	2541	2542
ปริมาณการบริโภค (1000 ตัน)					
เส้นด้ายจากใยฝ้าย	285.8	289.3	261.9	242.5	245.6
เส้นด้ายจากใยประดิษฐ์	405.9	349.1	362.1	342.2	352.7
รวม	691.7	638.4	624.0	584.7	598.3
อัตราการเติบโต (%)	8.3	-7.7	-2.3	-6.3	2.3

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

การบริโภคผ้าผืน

ในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยมีการบริโภคผ้าผืนรวมมีปริมาณเท่ากับ 538,200 ตัน โดยแบ่งเป็นผ้าผืนที่ได้จากการทอ 326,400 ตัน เป็นผ้าผืนที่ได้จากกระบวนการถัก 211,800 ตัน การบริโภคดังกล่าวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ในสัดส่วนร้อยละ 4.1 โดยจากตารางที่ 3.11 พบว่าตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2541 นั้น การบริโภคผ้าผืนมีการลดลงค่อนข้างมาก ติดลบร้อยละ 9.3 ในปี พ.ศ. 2539 ,ติดลบร้อยละ 5.2 และ 8.3 ตามลำดับ โดยการบริโภคกลับมีการเพิ่มขึ้นมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.11 : การบริโภคผ้าผืนในประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

	2538	2539	2540	2541	2542
<u>ปริมาณการบริโภค (1000 ตัน)</u>					
ผ้าผืนรวม	656.2	595.1	563.9	516.9	538.2
	{6.3}	{-9.3}	{-5.2}	{-8.3}	{4.1}
ผ้าผืนจากการทอ	407.9	370.1	344.8	310.1	326.4
ผ้าผืนจากการถัก	248.3	225.0	219.1	206.8	211.8

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

การบริโภคเครื่องนุ่งห่ม

ทางด้านการบริโภคเครื่องนุ่งห่ม พบว่าแนวโน้มการบริโภคมีการปรับตัวขึ้นเล็กน้อย โดยในปี พ.ศ. 2542 มีการบริโภคเครื่องนุ่งห่ม 222,200 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 เป็นสัดส่วนร้อยละ 3.3 โดยเป็นการบริโภคเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตจากผ้าทอ 162,000 ตัน และเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตจากผ้าถัก 60,200 ตัน จากตารางที่ 3.12 เราจะเห็นได้ว่า แนวโน้มการบริโภคผ้าถักในประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มที่ลดลงทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 แต่อัตราการลดลงดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่เครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอนั้น แม้ว่าจะมีแนวโน้มการบริโภคที่ลดลงค่อนข้างมากในช่วง พ.ศ. 2540 - 2541 แต่ก็กลับมาบริโภคเป็นสัดส่วนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2542

ตารางที่ 3.12 : การบริโภคเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย พ.ศ. 2538 - 2542

	2538	2539	2540	2541	2542
ปริมาณการบริโภคเครื่องนุ่งห่ม	274.8	283.2	264.0	245.1	222.2
(1000 ตัน)	{10.9}	{3.1}	{-6.8}	{-18.5}	{3.3}
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอ	184.5	196.8	184.1	153.3	162.0
อัตราการเติบโต (%)	{21.0}	{6.7}	{-6.5}	{-16.7}	{5.7}
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าถัก	90.3	86.4	79.9	61.8	60.2
อัตราการเติบโต (%)	{-5.2}	{-4.3}	{-7.5}	{-22.7}	{-2.6}

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

3.2.4. การค้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย

การส่งออก

ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไปยังต่างประเทศในรูปแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นน้ำ เช่นพวกเส้นใย ทั้งใยธรรมชาติ และใยประดิษฐ์ จนถึงผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ เช่นพวกเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ¹⁰ เป็นต้น โดยในปี พ.ศ. 2542 เรามีการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นมูลค่าถึง 195,303.3 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 3.13 โดยเป็นการส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นใย 8,248.8 ล้านบาท เป็นการส่งออกเส้นใยประดิษฐ์ถึง 7,350.9 ล้านบาท และเป็นเส้นใยธรรมชาติ 897.9 โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นใยมีมูลค่าสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 เล็กน้อย 119.9 ล้านบาท

¹⁰ อุตสาหกรรมเคหะสิ่งทอ แบ่งได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. พรม
2. ผ้าปูที่นอน
3. ผ้าห่ม
4. ผ้าใช้ในห้องนอน เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง
5. ผ้าใช้บนโต๊ะอาหาร
6. ผ้าใช้ในห้องน้ำและผ้าเช็ดตัว

ตารางที่ 3.13 : การส่งออกสิ่งทอแยกตามชนิดของผลิตภัณฑ์ พ.ศ. 2538 - 2542

ชนิดของผลิตภัณฑ์	2538		2539		2540		2541		2542	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เส้นใย (ตัน)	124,454.3	6,378.4	134,751.4	5,347.5	133,330.8	6,126.1	210,003.8	8,128.9	257,230.4	8,241.9
ใยฝ้าย	205.2	14.4	38.4	2.8	765.1	8.1	1,973.7	78.0	633.0	11.3
ใยประดิษฐ์	109,325.5	4,957.4	122,016.4	4,305.3	118,747.2	4,784.6	194,909.1	6,858.0	242,395.9	7,351.9
ขนสัตว์	6,834.1	1,342.1	5,611.2	979.7	6,345.8	1,255.5	4,793.9	1,110.6	4,928.2	805.5
ใยพืช	8,089.5	64.5	7,085.4	59.7	7,472.7	77.9	8,327.1	82.3	9,273.3	75.1
เส้นด้าย (ตัน)	164,946.5	12,768.7	184,387.9	13,236.8	201,450.3	17,974.2	193,259.2	17,942.9	235,557.1	16,921.5
ด้ายใยฝ้าย	30,461.1	3,245.8	33,649.0	2,835.4	42,409.3	4,584.5	34,621.0	4,297.4	34,660.2	3,475.1
ด้ายใยประดิษฐ์	112,207.3	8,440.9	138,520.9	8,850.3	151,358.6	11,629.1	152,554.5	12,049.4	192,430.3	11,755.5
ไหม	430.6	244.4	653.5	383.7	498.1	332.4	247.0	236.9	397.6	341.9
ด้ายขนสัตว์	1,354.1	465.8	3,407.7	993.2	3,816.2	1,336.70	3,052.5	1,281.5	4,279.4	1,271.5
ด้ายใยพืช	20,493.4	371.8	8,156.8	174.2	3,368.1	91.5	2,784.2	77.7	3,789.6	73.7
ผ้าผืน (ตัน)	129,204.1	23,528.3	124,694.1	22,716.1	137,944.0	29,737.2	149,346.7	36,784.7	167,632.9	33,436.5
ผ้าฝ้าย	36,211.6	6,683.7	38,129.0	6,859.5	45,139.4	9,777.9	47,276.5	12,509.1	49,945.1	10,869.3
ผ้าใยประดิษฐ์	86,776.4	15,582.8	79,531.7	14,293.7	84,639.4	17,916.8	94,364.2	21,803.3	106,759.5	19,866.7
ผ้าดก	4,380.9	751.2	5,745.5	1,060.5	7,337.1	1,467.8	6,920.9	1,830.4	10,225.1	2,124.3
ผ้าไหม	184.5	404.3	161.9	386.0	165.9	505.2	154.1	566.3	146.6	512.7
ผ้าขนสัตว์	76.3	34.8	139.7	65.5	45.5	22.2	58.9	39.1	71.3	22.9
ผ้าจากใยพืช	1,574.4	71.5	977.3	50.9	616.7	47.3	572.1	39.2	485.3	41.5
คณะสิ่งทอ	-	3,211.3	-	3,107.4	-	4,419.4	-	4,741.2	-	4,962.7
เครื่องนุ่งห่ม (ตัน)	186,105.2	104,947.2	150,663.8	82,500.3	148,759.6	99,380.9	161,419.5	127,038.5	168,342.2	114,577.5
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอ	101,627.4	63,580.5	72,286.6	44,536.7	66,683.9	50,145.1	70,352.4	59,787.8	68,591.1	53,167.4
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าดก	84,477.8	41,366.7	78,377.2	37,963.6	82,075.7	49,685.8	91,067.1	67,250.7	99,751.1	61,410.1
ปริมาณการส่งออกรวม	-	150,833.9	-	126,908.1	-	158,087.8	-	194,638.9	-	178,147.4
สิ่งทออื่นๆ	-	12,100.9	-	11,893.0	-	13,950.4	-	16,774.3	-	17,155.9
รวม	-	162,934.8	-	138,801.1	-	172,038.2	-	211,413.2	-	195,303.3

ที่มา : กรมศุลกากร

ทางด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นด้าย เราพบว่าในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 16,921.6 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2541 1,021.3 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่การส่งออกเส้นด้าย จะเป็นเส้นด้ายจากใยประดิษฐ์เป็นหลัก คือมีมูลค่าการส่งออกถึง 11,755.5 ล้านบาท รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ด้ายฝ้ายและด้ายขนสัตว์

สำหรับการส่งออกผ้าผืนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการส่งออกที่ลดลงโดยในปี พ.ศ. 2541 เราส่งออกสินค้าผ้าผืนไปยังต่างประเทศ มีมูลค่าถึง 36,787.4 ล้านบาท และลดลงมาในปี พ.ศ. 2542 เป็น 33,436.8 ล้านบาท โดยในการส่งออกผ้าผืนนั้น ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนที่ทำจากการทอเส้นใยประดิษฐ์ สร้างมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคิดเป็นมูลค่า 10,869.6 ล้านบาท รองลงมาคือผลิตภัณฑ์ผ้าผืนทอจากเส้นใยฝ้าย และผ้าผืนที่ได้จากการถัก

ในส่วนของการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มนั้น ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าการส่งออกให้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2542 เราส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มมีมูลค่าถึง 114,577.5 ล้านบาท ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอทั้งหมด ทั้งนี้เป็นการส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้าทอ 53,167.4 ล้านบาท และเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้าถัก 61,410.1 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาในส่วนของตลาดของสินค้าสิ่งทอส่งออกของไทย¹¹ เราพบว่า ตลาดของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยส่งออกสินค้าสิ่งทอไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา รวม 70,429 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.06 ของตลาดการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือตลาดในกลุ่มสหภาพยุโรป อาเซียน เอเชียตะวันออก (ยกเว้นญี่ปุ่น) ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มย่อยของผลิตภัณฑ์นั้น เราพบว่า การส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ พบว่า ฮองกง เป็นตลาดส่งออกเป็นอันดับ 1 โดยในปี พ.ศ. 2542 เราส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ไปยังฮองกง 1,595.9 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.71 ของตลาดการส่งออกเส้นใยประดิษฐ์ของไทย รองลงมาคือประเทศ อินโดนีเซีย จีน ปากีสถาน และอินเดีย ตามลำดับ

ในด้านตลาดผลิตภัณฑ์เส้นด้าย ในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นด้ายไปตลาดประเทศเกาหลีใต้เป็นอันดับ 1 คิดเป็นมูลค่า 1,950.5 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.53 รองลงมาคือตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา ฮองกง ญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ

¹¹ ดูข้อมูลในภาคผนวก

สำหรับในส่วนของตลาดการส่งออกผ้าผืนนั้น ตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดของไทย จะพบว่าในปี พ.ศ. 2542 ไทยเราส่งออกผ้าผืนไปตลาดสหรัฐอเมริกา มีมูลค่า 4,891.2 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.63 ของตลาดส่งออกผ้าผืนของไทย ตลาดที่สำคัญรองลงมา คือ ตลาดสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ ฮองกง สหราชอาณาจักร และอิตาลี ตามลำดับ

ในด้านของการส่งออกเครื่องนุ่งห่มซึ่งมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดในอุตสาหกรรมสิ่งทอนั้น เราพบว่าตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่มเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย ปริมาณการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา สูงกว่าตลาดประเทศอื่นมาก โดยในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มไปยังสหรัฐอเมริกา คิดเป็นมูลค่า 59,212.6 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 51.68 ของตลาดการส่งออกทั้งหมด มูลค่าการส่งออกดังกล่าวสูงกว่าตลาดส่งออกอันดับ 2 คือ ประเทศญี่ปุ่น ที่มีมูลค่า 8,326 ล้านบาท ถึง 7 เท่าตัว สำหรับตลาดที่สำคัญรองลงมา คือ สหราชอาณาจักร เยอรมัน ฝรั่งเศส ตามลำดับ

การนำเข้า

เช่นเดียวกับการส่งออก การนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย มีการนำเข้าตั้งแต่ผลิตภัณฑ์เส้นใย จนถึงผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม โดยในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ คิดเป็นมูลค่า 73,381.7 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 3.14 โดยเป็นการนำเข้าผลิตภัณฑ์เส้นใย 19,421 ล้านบาท ซึ่งเป็นการนำเข้าผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์มากที่สุด คือ 14,913.1 ล้านบาท

ส่วนในด้านการนำเข้าผลิตภัณฑ์เส้นด้าย ในปี พ.ศ. 2542 มีการนำเข้า 10,014.7 ล้านบาท และเป็นการนำเข้าเส้นด้ายจากใยประดิษฐ์มากที่สุด คือ 6,598.4 ล้านบาท

สำหรับการนำเข้าผ้าผืนในปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าการนำเข้า 28,622.7 ล้านบาท โดยเป็นการนำเข้าผ้าผืนที่ทอจากใยสังเคราะห์เป็นอันดับ 1 คิดเป็นมูลค่า 12,392.5 ล้านบาท รองลงมา คือ ผ้าผืนที่ทอจากใยฝ้ายและผ้าถัก

การนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ถือได้ว่ามีมูลค่าการนำเข้าที่น้อยที่สุดในบรรดาผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่นำเข้าทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2542 มีการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มคิดเป็นมูลค่า 2,353.8 ล้านบาท เป็นเครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอ 494.7 ล้านบาท และจากผ้าถัก 1,854.1 ล้านบาท

ตารางที่ 3.14 : การนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย แยกตามชนิดผลิตภัณฑ์ พ.ศ. 2538 -2542

ชนิดของผลิตภัณฑ์	2538		2539		2540		2541		2542	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เส้นใย (ตัน)	380,777.8	20,845.4	433,827.4	21,791.0	352,181.5	19,804.8	327,837.6	23,076.8	355,641.9	19,421.0
ใยฝ้าย	326,857.3	16,479.1	354,127.8	17,245.5	281,569.4	14,529.3	271,158.9	18,267.5	283,230.2	14,913.1
ใยประดิษฐ์	43,698.6	2,715.1	57,879.3	2,955.1	56,702.7	3,064.0	48,743.6	3,058.5	61,138.3	2,913.2
ขนสัตว์	9,486.6	1,631.4	9,575.4	1,456.3	10,953.0	2,163.5	7,491.9	1,709.4	10,011.0	1,573.9
ใยพืช	753.3	19.8	12,244.9	134.1	2,956.4	48.0	443.2	41.4	1,262.4	5.8
เส้นด้าย (ตัน)	71,886.1	6,739.1	47,004.7	5,968.5	51,570.6	6,613.3	62,725.8	9,288.2	69,047.4	10,014.7
ด้ายใยฝ้าย	10,386.7	1,274.2	5,903.3	852.0	6,918.3	1,048.5	10,118.1	1,638.3	11,789.0	2,065.9
ด้ายใยประดิษฐ์	59,166.6	4,791.3	39,107.6	4,513.4	41,514.0	4,971.6	49,292.0	6,323.6	51,803.3	6,558.4
ไหม	458.1	31.3	457.5	281.3	1,500.4	187.6	143.0	151.2	234.2	206.3
ด้ายขนสัตว์	1,097.3	298.3	1,119.7	299.7	1,289.5	379.50	2,868.1	1,129.8	4,848.6	1,095.3
ด้ายใยพืช	777.4	62.3	416.6	22.1	348.4	26.1	304.6	45.3	372.3	53.3
ผ้าผืน (ตัน)	98,589.4	22,594.8	88,715.9	20,534.6	85,111.9	21,916.5	88,701.3	27,273.6	115,412.4	28,622.7
ผ้าฝ้าย	18,332.3	4,459.5	16,355.8	4,074.1	14,488.9	4,656.9	15,155.3	6,056.4	22,938.9	7,082.0
ผ้าใยประดิษฐ์	58,713.5	11,495.2	52,668.7	10,205.0	48,670.4	9,927.3	52,684.2	11,976.3	67,559.0	12,392.5
ผ้าดัด	19,173.7	5,380.2	17,278.7	4,868.1	19,981.7	6,003.9	18,811.3	7,426.6	22,274.0	7,349.4
ผ้าไหม	35.6	51.3	24.8	37.1	22.7	39.5	20.8	29.5	335.1	54.0
ผ้าขนสัตว์	1,451.3	885.8	1,678.3	1,107.3	1,306.9	887.5	1,206.0	1,205.80	1,103.0	851.1
ผ้าจากใยพืช	883.0	322.8	709.6	243.0	641.3	401.4	823.7	579	1,157.4	72.7
เศษสิ่งทอ	-	254.6	-	276.7	-	305.5	-	179.3	-	466.9
เครื่องนุ่งห่ม (ตัน)	1,583.0	946.5	2,413.3	1,421.7	3,935.5	2,783.0	2,268.9	1,978.2	2,523.9	2,353.8
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอ	555.1	568.3	759.7	768.2	764.5	1,008.9	397.2	603.6	419.5	454.7
เครื่องนุ่งห่มจากผ้าดัด	1,027.9	377.6	1,653.6	653.5	3,171.0	1,774.1	1,871.7	1,374.6	2,104.4	1,559.1
มูลค่าการนำเข้ารวม	-	51,380.4	-	49,992.5	-	51,423.1	-	61,796.1	-	60,279.1
สิ่งทออื่นๆ	-	9,186.5	-	9,366.2	-	10,086.1	-	12,102.0	-	12,522.6
รวม	-	60,566.9	-	59,358.7	-	61,509.2	-	73,898.1	-	72,801.7

ที่มา : กรมศุลกากร

ในการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอนั้น เมื่อพิจารณาในส่วนตลาดนำเข้า¹² เราพบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากประเทศไต้หวันเป็นอันดับ 1 โดยในปี พ.ศ. 2542 เป็นมูลค่า 13,236.1 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.04 อันดับ 2 คือประเทศจีน 12,732.8 ล้านบาท รองลงมาคือ ประเทศ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และฮ่องกง

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มย่อยของผลิตภัณฑ์ เราพบว่า มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์จากประเทศญี่ปุ่น เป็นอันดับ 1 ถึงร้อยละ 50.86 ของการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์ทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 1,481.6 ล้านบาท สูงกว่าการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์จากประเทศไต้หวันที่เป็นอันดับ 2 ถึงเกือบ 3 เท่าตัว รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร

ในส่วนของการนำเข้าเส้นด้าย พบว่าประเทศไทยนำเข้าเส้นด้ายจากจีนมากที่สุด มีมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2542 เท่ากับ 2,303.7 ล้านบาท รองลงมาคือ ไต้หวัน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้

การนำเข้าผลิตภัณฑ์ผ้าผืนนั้น มีการนำเข้าผ้าผืนจากประเทศไต้หวันมากที่สุด รองลงมาคือ จีน, เกาหลีใต้, ญี่ปุ่น, และฮ่องกง โดยมีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 27.04 21.95 12.35 11.85 และ 6.25 ตามลำดับ

สำหรับการนำเข้าเครื่องนุ่งห่ม เราพบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มจากประเทศจีนมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2542 มีการนำเข้าจากจีน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.06 ของการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มทั้งหมด ซึ่งมากกว่าการนำเข้าจากฮ่องกง ซึ่งเป็นอันดับ 2 ถึง 7 เท่า รองลงมาคือการนำเข้าจาก สหราชอาณาจักร อิตาลี และสหรัฐอเมริกา

ดุลการค้าสิ่งทอของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงดุลการค้าสิ่งทอของไทย โดยจากตารางที่ 3.15 พบว่า ประเทศไทยมีการได้ดุลการค้าในผลิตภัณฑ์สิ่งทอมาโดยตลอด โดยในปี พ.ศ. 2542 เราได้ดุลการค้ารวม 121,921.6 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้า คือปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นร้อยละ 11.3 และเมื่อเราแยกพิจารณาเป็นผลิตภัณฑ์ย่อย เราจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2542 ผลิตภัณฑ์เส้นใยมีการขาดดุล 11,172.2 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์

¹² ดูข้อมูลในภาคผนวก

เส้นด้าย ได้ดุล 6,906.9 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ผ้าผืน ได้ดุล 4,814.1 ล้านบาท เคหะสิ่งทอ ได้ดุล 4,495.8 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มได้ดุลการค้ามากที่สุด 112,223.7 ล้านบาท

จะเห็นได้ว่ามีเพียงผลิตภัณฑ์เส้นใยเท่านั้นที่ประเทศไทยขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า อุตสาหกรรมเส้นใยนั้น ประเทศไทยไม่สามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการการผลิตผ้าของประเทศไทย สามารถผลิตรองรับกับความต้องการได้เพียงร้อยละ 10¹³ ของความต้องการของประเทศเท่านั้น การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ก็เช่นเดียวกัน การผลิตเส้นใยประดิษฐ์จำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และต้องการเงินลงทุนจำนวนมาก รวมทั้งเครื่องจักรที่ทันสมัย ทำให้เรามีโรงงานที่ผลิตเส้นใยประดิษฐ์เพียง 18 โรงงาน ผลผลิตที่ได้จึงไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ

ตารางที่ 3.15 : ดุลการค้าสิ่งทอของประเทศไทย พ.ศ. 2538 -2542

(หน่วย : ล้านบาท)

ผลิตภัณฑ์	2538	2539	2540	2541	2542
เส้นใย	-14,467.0 {8.8}	-16,443.5 {13.7}	-13,678.7 {-16.8}	-14,947.9 {9.3}	-11,172.2 {-25.3}
เส้นด้าย	6,029.6 {-6.4}	7,268.3 {20.5}	11,360.9 {56.3}	8,654.7 {-23.8}	6,906.9 {-20.2}
ผ้าผืน	933.5 {-152.0}	2,181.5 {133.7}	7,820.7 {258.5}	9,513.8 {21.6}	4,814.1 {-49.4}
เคหะสิ่งทอ	2,956.7 {4.0}	2,830.7 {-4.3}	4,113.9 {45.3}	4,561.9 {10.9}	4,495.8 {-1.4}
เครื่องนุ่งห่ม	104,000.7 {0.8}	81,078.6 {-22.0}	97,047.9 {19.7}	125,060.3 {28.9}	112,223.7 {-10.3}
สิ่งทออื่นๆ	2,914.4 {49.6}	2,526.8 {-13.3}	3,864.3 {52.9}	4,672.3 {20.9}	4,653.3 {-0.4}
ดุลการค้ารวม	102,367.9 {3.1}	79,442.4 {-22.4}	110,529.0 {39.1}	137,515.1 {24.4}	121,921.6 {-11.3}

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง อัตราการเติบโต

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

¹³ สืบ โภคียนานนท์. อ้างแล้ว. หน้า 4

3.3 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยเริ่มมีความชัดเจนนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 หลังจากรัฐบาลในขณะนั้นประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า (Import Substitution) โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นสาขาอุตสาหกรรมนำที่จะดำเนินการพัฒนาตามนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ. 2505 โดยได้แบ่งกิจการที่อยู่ในข่ายให้การส่งเสริมออกเป็น 3 ประเภทตามลำดับความสำคัญ การให้สิทธิประโยชน์จะกำหนดมากขึ้นตามความสำคัญของกิจการแต่ละประเภท การดำเนินการดังกล่าวได้สร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนชาวต่างประเทศ ทำให้บริษัทชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศญี่ปุ่น เข้ามาขอรับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอมากขึ้น เนื่องจากได้รับสิทธิประโยชน์มาก เพราะเป็นกิจการที่รัฐให้ความสำคัญ

การลงทุนที่มาจากญี่ปุ่นในเวลานั้น อยู่ในลักษณะของการร่วมลงทุนกับผู้ประกอบการชาวไทย โดยกลุ่มทุนจากญี่ปุ่น อาทิเช่น กลุ่ม Toray, กลุ่ม Teijin Kurabo Marubeni และกลุ่ม Nomura ซึ่งกลุ่มหรือบริษัทเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตหรือเป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศรายสำคัญในประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้น สำหรับบริษัทร่วมทุนแนวหน้าที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย ได้แก่ Thai - Yazaki Mahakun ก่อตั้งกิจการในปี พ.ศ. 2506 Tokai - Dyeing ก่อตั้งกิจการเมื่อปี พ.ศ. 2506 Thai Toray Textile Mill ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2507 Thai Teijin Textile ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508

นอกจากบริษัทจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ในระยะหลังต่อมาคือ ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2517 - 2518 บริษัทจากไต้หวันและฮ่องกง ก็ได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากต้องการหลบเลี่ยงมาตรการการควบคุมปริมาณการนำเข้าหรือโควตาของประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำต่างๆ

ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศไทยสามารถผลิตและส่งออกสินค้าสิ่งทอได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นในศักยภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ทำให้มีการลงทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามาอย่างมาก ทั้งจากประเทศญี่ปุ่นที่มีฐานการผลิตอยู่แล้ว นักลงทุนจากไต้หวัน ฮ่องกง สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป อินเดีย และจีน ก็เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยมากขึ้น โดยการลงทุนจากประเทศ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฮ่องกง นั้นมักเป็น

การย้ายฐานการผลิตมายังประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศ ประสบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานสูง และค่าเงินของตนที่สูงขึ้น

ลักษณะการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ในการพิจารณาลักษณะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยนั้น เราจะพิจารณาเฉพาะในส่วนของการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) เท่านั้น เนื่องจากการลงทุนนอกเหนือจากนี้ ไม่สามารถที่จะหาข้อมูลที่แน่นอนได้

เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแยกเป็นรายประเทศผู้เข้ามาลงทุน จากตารางที่ 3.16 พบว่า ประเทศญี่ปุ่นยังคงครองอันดับ 1 ในสัดส่วนการลงทุน ทั้งจำนวนโครงการลงทุนและมูลค่าการลงทุน คือในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2539 มีจำนวนโครงการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นทั้งสิ้น 47 โครงการ และมีมูลค่าการลงทุน 1,675.1 ล้านบาท รองลงมาเป็นโครงการการลงทุนจากไต้หวัน สองง ในขณะที่ประเทศจากทวีปยุโรป อาทิ สหราชอาณาจักร ยังคงมีบทบาทการลงทุนอยู่คือ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีโครงการการลงทุนรวม 16 โครงการ คิดเป็นมูลค่า 195.3 ล้านบาท และประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็มีโครงการลงทุน ถึง 16 โครงการ เป็นมูลค่าการลงทุนถึง 351.1 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาถึงการลงทุนจากต่างประเทศแยกตามหมวดอุตสาหกรรมย่อยของอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่าโครงการอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์นั้น ประเทศญี่ปุ่นและไต้หวัน มีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนในลำดับต้นๆ สำหรับอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้าและถักผ้า ประเทศญี่ปุ่น อินเดีย สหราชอาณาจักร จีน และไต้หวันมีสัดส่วนการลงทุนสูงกว่าประเทศอื่นๆ อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์และตกแต่งสำเร็จ ประเทศญี่ปุ่น สองง ไต้หวัน และสวิสเซอร์แลนด์ มีบทบาทลดหลั่นลงมา ในขณะที่ สองง สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และจีน มีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนสูงในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และเคหะสิ่งทอ

เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งของโครงการการลงทุนด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอจากต่างประเทศ จากตารางที่ 3.17 เราพบว่า โครงการการลงทุนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ทั้งนี้โรงงานผลิตเส้นใยประดิษฐ์ มักตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคกลาง โรงงานปั่นด้าย ทอผ้า และถักผ้า รวมทั้งโรงงานฟอกย้อม พิมพ์ และตกแต่ง ส่วนใหญ่ตั้งโรงงานในเขต

ตารางที่ 3.16 : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (เฉพาะที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน) แยกรายประเทศ พ.ศ. 2530 – 2539

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเทศ	2530-2535		2536		2537		2538		2539		รวม	
	โครงการ	มูลค่า	โครงการ	มูลค่า	โครงการ	มูลค่า	โครงการ	มูลค่า	โครงการ	มูลค่า	โครงการ	มูลค่า
Japan	32	1,484.4	4	30.9	3	33.5	4	52.5	4	73.8	47	1,675.1
Taiwan	22	440.5	2	10.4	5	161.7	3	35.7	4	39.2	36	627.5
HK	17	531.4	1	11.6	4	15.0	3	13.0	3	25.3	28	596.3
China	17	172.1	3	15.0	2	-	-	-	1	8.2	23	195.3
UK	11	257.5	2	20.9	2	23.6	-	-	1	11.3	16	313.3
India	10	123.1	3	149.8	2	0.5	3	5.5	1	4.7	16	283.6
Singapore	8	112.4	3	17.7	4	12.2	3	10.5	3	21.2	18	174.0
USA	9	81.6	2	251.5	2	4.0	1	8.5	2	5.5	15	351.1
Others	47	1,136.1	12	406.5	13	190.7	9	117.3	12	130.9	75	1,981.5
รวม*	173	4,339.1	32	914.3	37	441.2	26	243.0	31	320.1	274	6,257.7
จำนวน** โครงการ	99	4,339.1	12	914.3	28	441.2	17	243.0	20	320.1	176	6,257.7

* นับซ้ำในกรณีที่เงินลงทุนจดทะเบียนมาจากนักลงทุนมากกว่า 1 ประเทศ

** จำนวนโครงการร่วมลงทุนที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในแต่ละปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2540

ตารางที่ 3.17 : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (เฉพาะที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน) แยกตามภาคที่ตั้งโรงงาน พ.ศ. 2530 -2539

ประเภท	กรุงเทพและ ปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	รวม
เส้นใยประดิษฐ์	6	4	2	-	1	13
ปั่นด้าย, ทอผ้าและถักผ้า	15	6	5	3	1	30
ฟอกย้อม พิมพ์ และ ตกแต่งสำเร็จ	22	6	6	-	1	35
เคหะสิ่งทอ	3	-	-	2	1	6
เครื่องนุ่งห่ม	10	5	9	7	5	36
อื่นๆ	2	3	2	1	-	8
รวม	58	24	24	13	9	128

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2540

กรุงเทพฯ และปริมณฑล ในส่วนโรงงานเครื่องนุ่งห่มมีการตั้งโรงงานที่ค่อนข้างกระจายในหลายพื้นที่ อย่างไรก็ตามจากการตรวจสอบจังหวัดต่างๆที่ตรงงานตั้งอยู่ พบว่า ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โครงการส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ในภาคกลางจะตั้งอยู่เฉพาะจังหวัดอยุธยา สระบุรี ลพบุรี และเพชรบุรี ภาคตะวันออกมักตั้งโรงงานอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ระยอง และชลบุรี ในส่วนของภาคเหนือจะกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น

อย่างไรก็ตามแนวโน้มการตั้งโรงงานมีที่ท่าว่าจะขยายตัวจากเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ออกไปสู่จังหวัดต่างๆมากยิ่งขึ้น ตามนโยบายการแปงเขตการส่งเสริมการลงทุนออกเป็น 3 เขต¹⁴ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อเร่งรัดให้อุตสาหกรรมกระจายไปสู่ภูมิภาคมากยิ่งขึ้น ซึ่งในแต่ละเขตก็จะได้รับสิทธิประโยชน์แตกต่างกัน โดยโครงการการลงทุนในเขตที่ 3 ซึ่งอยู่นอกเหนือเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และพื้นที่รอบข้าง จะได้รับสิทธิประโยชน์มากที่สุด

บทบาทของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

การลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย นับจนถึงปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 4,500 โรงงาน และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนโดยนักลงทุนชาวไทย โรงงานเหล่านี้หากเป็นโรงงานขนาดใหญ่ ก็มักขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และส่วนหนึ่งเป็นโครงการร่วมลงทุนกับชาวต่างประเทศดังกล่าวมาแล้ว แต่อย่างไรก็ดี มีโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอบางส่วนที่เป็นการร่วมลงทุนกับชาวต่างประเทศ แต่ไม่ได้ขอรับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งถือว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามข้อมูลสถิติในส่วนนี้ยังขาดความชัดเจน

แม้ว่านักลงทุนชาวไทยมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยก็ตาม แต่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอในรูปการร่วมลงทุนกับนักลงทุนชาวญี่ปุ่นในระยะเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ซึ่งการลงทุนดังกล่าวในแง่ของญี่ปุ่นนั้น เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่จะรักษาส่วนแบ่งตลาดสินค้าสิ่งทอภายในประเทศที่ญี่ปุ่นเข้าไปร่วมลงทุน แต่ในแง่ประเทศไทยก็ได้ประโยชน์ในด้านเงินลงทุนจากต่างประเทศ การช่วยให้เกิดการจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการ อย่างไรก็ตาม ในแง่การจัดการนั้น

¹⁴ ดูในภาคผนวก

แม้สัดส่วนของทุนเรือนหุ้นในโครงการร่วมลงทุนของนักลงทุน ส่วนใหญ่จะไม่เกิน ร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน แต่ในทางปฏิบัตินักลงทุนชาวญี่ปุ่นค่อนข้างจะควบคุมด้านการบริหาร หรือมีอำนาจต่อรองสูงกว่านักลงทุนชาวไทยที่ร่วมลงทุนด้วย โดยเฉพาะโรงงานสิ่งทอขนาดใหญ่ที่มีกระบวนการผลิตครบวงจร หรือมีโรงงานในเครือครบวงจร ทั้งนี้เพราะในการลงทุนดังกล่าวญี่ปุ่นมักเป็นผู้ออกเงินทุน อีกทั้งต้องพึ่งพาเทคโนโลยี เครื่องจักรอุปกรณ์จากฝ่ายญี่ปุ่นด้วย

ในระยะหลังแม้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยนักลงทุนชาวญี่ปุ่นจะยังมีสัดส่วนสูง แต่บทบาทการลงทุนจากนักลงทุนชาติอื่นๆ เช่น ไต้หวันและฮ่องกง ก็เพิ่มมากขึ้นในรูปการย้ายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทย แม้ว่าการลงทุนเหล่านี้จะก่อให้เกิดการไหลเข้าของเงินทุนช่วยก่อให้เกิดการจ้างงาน แต่การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตหรือการจัดการก็ยังไม่ค่อยเด่นชัดมากนัก โดยเฉพาะโครงการการลงทุนขนาดเล็กของนักลงทุนรายย่อยจากต่างประเทศ

โดยสรุป การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้มีส่วนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านสร้างผลบวกต่อดุลการชำระเงินของประเทศ การจ้างงาน การแสวงหาเงินตราต่างประเทศ และยังมีผลทางอ้อมต่อการช่วยพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการอีกทางหนึ่งด้วย ในอนาคตการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ยังเป็นความต้องการของประเทศไทย โดยเฉพาะการลงทุนที่มีคุณภาพเกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มูลค่าเพิ่มสูง